

Károli
Könyvek

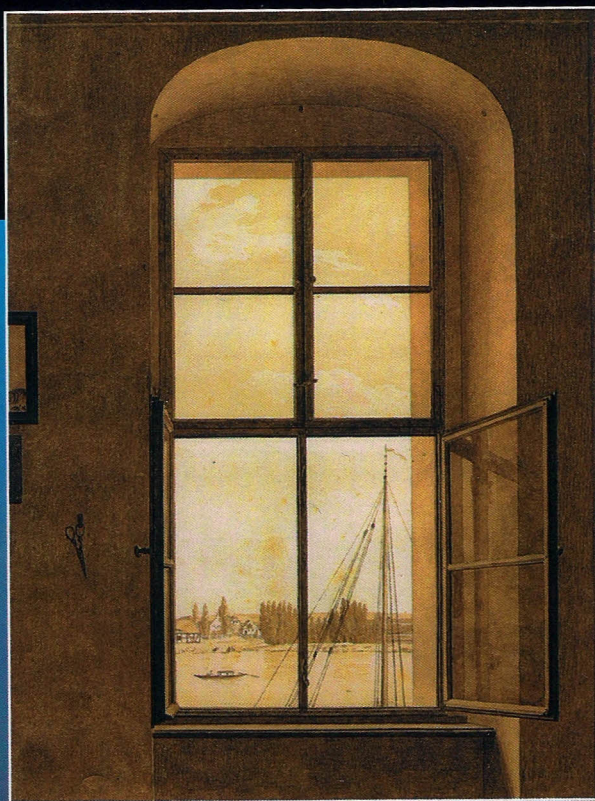
Tanulmánykötet

A szél fúj ahová akar

Bölcsészettudományi dolgozatok

Ambrózy Gábor
Bíró Zsófia
Bobay István
Bognár László
Élő Csenge Enikő
Fenyvesi Fruzsina Bianka
Fodor Krisztina Dóra
Hornos Dániel

Jákob Mária
Jani-Demetriou Bernadett
Jánokiné Kármán Brigitta
Katona Eszter
Király Tamás
Lukács Adél
Lukács Anikó
Margitay Adél Emese
Máthé Tekla Noémi
Nádasdi Nóra
Ocsovszky Zsófia
Olexa Gergely
Pataki Anett
Péterfi Bernadett
Pető László
Popovics Judit
Sebestyén Eszter
Szabó Dóra
Szummer Csaba
Tóth Dominik
Tóth Enikő
Welzenbach Luca

Szerkesztette: Fülöp József, Mészáros Márton, Tóth Dóra

KÁROLI GÁSPÁR
REFORMÁTUS EGYETEM

L'Harmattan

ötet megjelenését az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízásából az Emberi Erőforrás
Támogatáskezelő Nemzeti Tehetség Programja támogatta (NTP-FKT-M-15).

EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKÉZELŐ

Nemzeti
Tehetség Program

Szerkesztették:

Fülöp József, Mészáros Márton, Tóth Dóra

Felelős kiadó: dr. Sepsi Enikő, a KRE BTK dékánja
Károli Gáspár Református Egyetem
1091 Budapest, Kálvin tér 9.
Telefon: 455-9060
Fax: 455-9062

© Károli Gáspár Református Egyetem, 2016
© L'Harmattan Kiadó, 2016
© Szerzők, szerkesztők, 2016

ISBN 978 963 414 196 9
ISSN 2062-9850

Kiadja a Károli Gáspár Református Egyetem és a L'Harmattan Kiadó.
A kiadó kötetei megrendelhetők, illetve kedvezményrel megvásárolhatók:
L'Harmattan Könyvesbolt
1053 Budapest, Kossuth L. u. 14–16.
Tel.: +36-267-5979
harmattan@harmattan.hu
www.harmattan.hu
Párbeszéd Könyvesbolt
1085 Budapest, Horánszky utca 20.
Tel.: +36-1-445-2775
parbeszedkonyvesbolt@gmail.com
www.konyveslap.hu

TARTALOM

Előszó 7

MŰVÉSZETTUDOMÁNYI ÉS SZABADBÖLCSESZETI INTÉZET, TANÁRKÉPZŐ KÖZPONT

NÁDASDI NÓRA: A „vadász figyelme” – Pilinszky János, Simone Weil és Csuang Ce a figyelemről	15
LUKÁCS ANIKÓ: Teremtő kegyetlenség – ritualitás Edward Albee <i>Nem félünk a farkastól</i> című drámájában Antonin Artaud esszéinek tükrében	24
MÁTHÉ TEKLA NOÉMI: Claus Guth „ <i>Szentivánéji álom</i> -parafrázisa” a Mozart–Da Ponte-trilógiában	32
ÉLŐ CSERGE ENIKŐ: A sztoikus hagyomány megjelenése és a végső emberi cél elérésének módja Plótinosz etikájában	41
PETŐ LÁSZLÓ: Garcilaso de la Vega és a (pre)inka népi vallásos hiedelemvilág	48
WELCZENBACH LUCA: Bolyai János istenképe az Üdvtan alapján	56
TÓTH ENIKŐ: A feminista teológia kezdetei Magyarországon	64
FENYVESI FRUZSINA BIANKA: Kreatív írás a kötelezőkön túl. A fogalmazás- tanítás fejlesztése kooperatív módszerek segítségével	72
SZABÓ DÓRA: Művészetterápiás módszerek pedagógiai alkalmazása	79

PSZICHOLÓGIAI INTÉZET

POPOVICS JUDIT – SZUMMER CSABA – OCSOVSKY ZSÓFIA: A pszichedelikus élmény egzisztenciális kontextusban	89
BIRÓ ZSÓFIA: A reflektivitás fogalomkörének alakulása és pszichoanalitikus szempontú megközelítése	106

MAGYAR NYELV-, IRODALOM- ÉS KULTÚRATUDOMÁNYI INTÉZET,
TÁRSADALOM- ÉS KOMMUNIKÁCIÓTUDOMÁNYI INTÉZET

OLEXA GERGELY: Roma gyerekek megnyilatkozásai az iskolai tanórákon . . .	121
JANI-DEMETRIOU BERNADETT: Romák nyelvi attitűdjei	135
SEBESTYÉN ESZTER: Fogalmi integráció egy blog szövegében. Az <i>átpozicionál</i> és az <i>instant szívinfarktus</i> kifejezések vizsgálata	144

TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZET, KELETI NYELVEK
ÉS KULTÚRÁK INTÉZETE

FODOR KRISZTINA DÓRA: Keresztények az 1. századi Rómában	157
BOGNÁR LÁSZLÓ: A Csatorna felől érkező veszély megjelenése Thomas Walsingham krónikájában, különös tekintettel az 1380-as évek közepéről szóló leírásokra	170
TÓTH DOMINIK: Hastings és Nikápoly: a harcoló felek mozgásának összehasonlító vizsgálata a hadszíntéren	185
AMBRÓZY GÁBOR: A Bucentaurus, Batthyány Tódor önjáró hajója	192
BOBAY ISTVÁN: Az <i>Österreichische Freiwilligenkorps</i> Habsburg Miksa mexikói császársága idején	201
PÉTERFI BERNADETT: Prostitúció a dualizmus kori Budapesten	215
KATONA ESZTER: Japán kikötőinek megnyitása és ennek közvetlen előzményei, valamint következményei	226
PATAKI ANETT: Gyarmatból prefektúra – Karafuto kialakítása és betelepítése	235
KIRÁLY TAMÁS: A japán vasút történetének kezdetei	242
HORNOS DÁNIEL: Japán területvitái – Takeshima vagy Dokdo?	249
LUKÁCS ADÉL: Radioaktivitás a cunami árnyékában	257

NÉMET NYELV ÉS IRODALOM TANSZÉK, NÉDERLANDISZTIKA TANSZÉK

MARGITAY ADÉL EMESE: Megmenteni a jövőt – hitből, önként	265
JÁKOB MÁRIA: Zur Lyrik von Christine Lavant	270
JÁNOKINÉ KÁRMÁN BRIGITTA: „Nicolais Parodie ein Meisterstück?”	277

ELŐSZÓ

A Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kara az elmúlt években számos alkalommal valósíthatta meg tehetséggondozói elképzeléseit az Oktatásért Közalapítvány, a Nemzeti Kulturális Alap, a Társadalmi Megújulás Operatív Program és – mint jelen esetben – a Nemzeti Tehetség Program keretében. Önképző körök (KAPSZLI, Móksa Szabadbölcsész Önképzőkör, Újnautilus) és hallgatói műhelyek (Hüperiön Fordítói Műhely, Ikonfestészet Műhely, Kontextus Műhely, Nomád Kísérleti Régészeti Hallgatói Műhely, Pragmatikai Diákműhely, Sorge Filozófiai Műhely, TERMIKE Hallgatói Műhely, Textur Hallgatói Műhely), tematikus projektek, előadás-sorozatok, tanulmányi és kutatóutak, valamint rendszeres tehetségnapok jelzik a tehetséggondozás és utánpótlás-nevelés célkitűzésének eredményességét. Az elkötelezett, áldozatos oktatói-mentori munkán túl az infrastrukturális bővítések (korszerű informatikai és médiatechnikai eszközök, szakkönyvek, tesztprogramok és adatbázisok beszerzése) is fontos hozzájárulást jelentenek a tehetséggondozás színvonalának és minőségének fejlesztéséhez. Igen eredményesnek mondható továbbá a Tudományos Diákköri Tanács: egyes szakok esetében az országos rangsorokban elfoglalt és évről évre egyre jobb helyezések javarészt az utóbbi egy évtizedben itt született eredményeknek köszönhetők.

A Bölcsészettudományi Kar sokadik éve sikerrel szerepel a Nemzeti Tehetség Program különféle pályázatain. 2012 augusztusában „Lélektöredékek” címmel balatonfüredi nyári tábort szerveztünk a Német Nyelv és Irodalom Tanszék keretein belül működő TDK-műhely, Hüperiön Fordítói Műhely, Textur Irodalom- és Kultúratudományi Műhely, valamint a Szabadbölcsész Önképző Kör kiemelten tehetséges hallgatói számára, ahol Wolfgang Amadeus Mozart *A varázsfuvola* című operája és Franz Kafka kisprózája szolgáltatott tematikus keretét.

2013 szeptemberében a második tehetséggondozói programsorozat ideális helyszínét a fehérvárcsurgói Károlyi-kastély biztosította. A „Hagyományok

- JONES, T. M. R.: *Minutes of the Proceedings of the Institution of Civil Engineers*, London, ICE Publishing, 2015.
- 小西 純一 (KONISHI Jūnichi): Railways and Bridges, in *Japan Railway & Transport Review*, LVII, 2011/1, Tokio, 50–57.
- MASON, R. H. P. – CAIGER, J. G.: *Japán története*, Budapest, Püski, 2000.
- NOH, Tosio – KIMURA, John C.: *Japan: A Regional Geography of An Island Nation*, Tokio, Teikoku-Shoin, 1989.
- PEDLAR, Ned: *The imported Pioneers: Westerners who helped build modern Japan*, London, Routledge, 1995.
- POTTER, William F.: *Railway Work in Japan*, London, Institution of Civil Engineers, 2015.
- REISCHAUER, Edwin. O.: *Japán története*, Budapest, Magyar Könyvklub, 1998.
- VLASTOS, Stephen: *Opposition movements in early Meiji, 1868–1885*, in Jansen, Marius B. (eds.): *The Cambridge History of Japan*, V, Cambridge, Cambridge University Press, 1989, 382–402.
- 山本 博文 (YAMAMOTO Hirofumi): *Technological Innovation and the Development of Transportation in Japan*, Tokio, United Nations University Press, 1993.

JAPÁN TERÜLETVITÁI TAKESHIMA VAGY DOKDO?

HORNOS DÁNIEL

Földünkön sok helyen találhatunk olyan területeket, melyek államok közti határviták, területviták tárgyai. A Távol-Kelet térségében is számos ilyen terület található, vegyük csak például Észak- és Dél-Korea vagy Tajvan és Kína (tehát a Kínai Köztársaság és a Kínai Népköztársaság) viszonyát. Nem meglepő, hogy Japánnak is területvitái vannak a legtöbb környező országgal. Oroszországgal a Kuril-szigetek (japánul *Hoppō Ryōdo*,¹ 北方領土, azaz „északi területek”) kapcsán alakult ki konfliktus, Kínával a Senkaku-szigetek (尖閣諸島, kínaiul Diaoyu-szigetek) hovatartozása vitatott, Dél-Koreával szemben pedig a Liancourt-sziklák képezik vita tárgyát. A Liancourt-sziklákat Japán Takeshimának (竹島) nevezi, míg koreaiul Dokdónak (獨島, 독도) hívják, s mindkét ország igényt tart rájuk. Ennek a nyilvánvaló politikai okok mellett gazdasági és stratégiai okai is vannak. Dolgozatomban Japán területvitái közül a Liancourt-sziklákkal kapcsolatos konfliktust vizsgálom meg; a konfliktuson belül pedig a Takeshimáról szóló, a japán külügyminisztérium által először 2008-ban kiadott tíz pont bemutatásával világítok rá arra, milyen érvekkel igyekszik Japán, illetve Dél-Korea alátámasztani azt, hogy a szigetek saját felségterületükhöz tartoznak.

A LIANCOURT-SZIKLÁK FÖLDRAJZI ELHELYEZKEDÉSE, JELENTŐSÉGE

A Liancourt-sziklák Honshū (本州) és a Koreai-félsziget között, a Japán-tengeren (koreai elnevezéssel a Keleti-tengeren) helyezkednek el. A Dél-Korea részét képező Ulleungdo (울릉도, japán elnevezéssel Utsuryōtō, 鬱陵島) szigettől 87,4 kilométerre, a Japán felségterületét képező Okinoshima szigettől (隠岐の島) 157,5 kilométerre található; Honshūtól 211 kilométer, a Koreai-félszigettől

¹ A japán nevek, kifejezések esetében a Hepburn-, a koreai nevek, kifejezések esetében pedig a McCune-Reischauer-féle átírást használom.

216,8 kilométer távolságra helyezkedik el.² Dél-Korea érvei közé tartozik többek között az a tény, hogy derűs időben az Ulleungdo szigetről szabad szemmel is láthatók a Liancourt-sziklák.

A Liancourt-sziklákhoz két nagyobb és nyolcvankilenc kisebb sziget tartozik. A két nagyobb szigetet, melyek egymástól 151 méterre helyezkednek el, a koreaiak nyugati és keleti szigetnek (Seodo 西島 [서도] és Dongdo 東島 [동도]), a japánok pedig „férfi- és női szigetnek” (Ojima, 男島 és Mejima, 女島) nevezik. A szigetek összterülete 187 554 négyzetméter, melyből 73 297 négyzetmétert tesz ki Mejima (Dongdo) területe, 88 740 négyzetmétert pedig Ojima (Seodo) területe. A nyolcvankilenc kisebb sziget összesen 25 517 négyzetméteren terül el. Közigazgatásilag Japán Okinoshimához (隠岐の島), Shimane megye (島根県) Oki kerületéhez (隠岐郡) sorolja a szigeteket, míg Dél-Korea Dokdo-ri néven Észak-Gyeongsang megye Ulleung kerületéhez. A szigeteket enyhe óceáni éghajlat jellemzi, az átlaghőmérséklet körülbelül 12 fok. Gyakori a ködképződés és a csapadék, az év százötven napján jellemző az eső. A szigeteken Dél-Korea rendőrállomást, világítótornyot és egyéb épületeket épített, a környékbeli vizeken pedig dél-koreai hadierők állomásoznak.³

Amellett, hogy a két ország történelmi múltja miatt a szigetek hovatartozásának problémája jelentős politikai kérdés, nem feledkezhetünk meg a szigetek gazdasági, illetve stratégiai jelentőségéről sem. Dél-Korea és Japán is nyersanyagban szegény, Japán olajimportra is szorul. A Liancourt-sziklák alatt jelentős olaj- és gázmezők húzódnak, melyek nagyban hozzájárulnának mindkét állam nyersanyagellátásához. A szigetek azonban nemcsak nyersanyag-, de élelmiszerforrásként is fontos szerepet játszanak, hiszen a környező tengerből bőségesen fogható ki hal.⁴ Emellett lényeges a „kizárólagos gazdasági övezet” fogalma is, amely azt jelenti, hogy a tengerparttal rendelkező állam a partjától számított 200 tengeri mérföldes övezetben kizárólagosan jogosult például természeti erőforrások felkutatására és kiaknázására, energiatermelésre, tudományos kutatásra. Ezt az ENSZ 1982-es tengerjogi egyezményének 57. cikkelye mondja ki.⁵ Jelen esetben ez azt jelenti, hogy ha a Liancourt-sziklák Japánhoz tartoznának, kizárólagos gazdasági övezete nem csupán az Oki-szigettől, hanem a Liancourt-szikláktól számított 200 tengeri mérföldes tartományra is kiterjedne.

A gazdasági előnyök mellett szót kell ejtenünk a szigetek stratégiai jelentőségéről

² A japán nevek, kifejezések esetében a Hepburn-, a koreai nevek, kifejezések esetében pedig a McCune-Reischauer-féle átírást használom.

³ Pollmann, V.

⁴ Dokdo – Korea's Beautiful Island, 32.

⁵ Kim Kiran, 30–31.

is: bár viszonylag kis szigetekről van szó, földrajzi elhelyezkedésük stratégiai szempontból mind Japán, mind Dél-Korea számára rendkívül előnyös.

JAPÁN ÉRVEI ÉS DÉL-KOREA ELLENÉRVEI

Japán külügyminisztériuma 2008-ban egy brosrát adott ki *Tíz pont a Takeshima-probléma megoldásáért*⁶ címmel. A brosrúra célja az volt, hogy a japán állampolgárok, továbbá a japán középiskolások körében elmélyítsék a Takeshimával kapcsolatos információkat, valamint tudatosítsák az állampolgároknak azt, hogy Takeshima japán felségterület. Erre válaszul Dél-Korea is kiadott egy közleményt, melyben ellenérveket hoztak fel a Japán által bemutatott tíz pontra. A dél-koreai kormányzat álláspontja az, hogy Dokdo történelmileg, földrajzilag és a nemzetközi jog alapján is koreai felségterület, ezáltal nem tárgya semmiféle területvitának.⁷

A következőekben a Japán által kiadott tíz pont mentén szeretném bemutatni, milyen érvekkel igyekszik Japán bizonyítani, hogy a kérdéses terület az ő felségterülete, illetve milyen ellenérveket sorakoztat fel ezzel szemben Dél-Korea. A tíz pont a következő:

1. Japánnak régóta tudomása van Takeshima létezéséről.
2. Korea nem tud olyan bizonyítékkal szolgálni, amely azt mutatná, hogy Koreának régebb óta tudomása volt Takeshimáról.
3. Japán a 17. század közepén felségterületének nyilvánította Takeshimát.
4. Japán a 17. század végén az Utsuryötóra (Ulleungdóra) való hajózást megtiltotta, viszont a Takeshimára való hajózást nem.
5. Korea egy An Yong-bok (安龍福) nevű személynek a valósággal ellentétes leírására hivatkozik a felségterületi jogok bizonyítékeként.
6. Japán 1905-ben egy kormányhatározattal ismét nyilvánította szándékát Takeshima birtoklása ügyében.
7. A San Franciscó-i békeszerződés megszövegezésekor Korea kérvényezte az Egyesült Államoktól, hogy vegyék fel Takeshimát is azoknak a területeknek a listájára, amelyekről Japánnak le kell mondanania, de az Egyesült Államok visszautasította a kérést.
8. Japán amerikai megszállása idején Takeshimát kijelölték az Egyesült Államok tengerészeti hadgyakorlata helyszínéül.

9. Korea a nemzetközi joggal ellentétes módon húzta meg az úgynevezett Rhee Syngman-vonalat, és egyoldalúan, jogellenesen birtokolja Takeshimát.

⁶ Uo., 30.

⁷ 竹島 なぜ日本の領土なのかハッキリわかる!

10. Japán javasolta Koreának, hogy bízzák az ügy megoldását a Nemzetközi Bíróságra, de Korea ezt visszautasította.

Japán úgy érvel, hogy a japánok már régóta ismerték Takeshimát, melyet korábban Matsushimának (松島) is neveztek. Többek között már egy 1779-es térképen (*Kaisei Nihon Yochi Rotei Zenzu*, 改正日本輿地路程全図) is világosan feltüntették a mai Takeshimát a Koreai-félsziget és a Japán-szigetek között. A későbbi korokban azonban, mivel a nyugati hajósok által készített térképeken mérési hibák voltak, a szomszédos Utsuryōtō (Ulleungdo) és Takeshima elnevezései összekeveredtek, mindkettőt nevezték Matsushimának és Takeshimának is. Az elnevezéseket végül 1905-ben tisztázták, amikor Takeshimát Shimane megye részévé tették, ekkor határoztak arról is, hogy a sziget hivatalos neve Takeshima lesz.⁸

Dél-Korea a fentiekre válaszul azt állítja, hogy az 1779-es *Kaisei Nihon Yochi Rotei Zenzu* Dokdo és Ulleungdo ugyanúgy színezetlenül van ábrázolva, mint Korea. Továbbá Dél-Korea szerint több, a későbbiekben született japán térképen is Korea részeként van feltüntetve Dokdo. Kritikaként hozza fel azt is, hogy a japánok körében a szigetek elnevezései összekeveredtek, így a pontos földrajzi elhelyezkedésüket sem ismerhették megfelelően.⁹

Korea arra hivatkozik, hogy már 1145-ből, 1454-ből, 1531-ből is léteznek olyan koreai források, amelyekben Dokdo Usando (于山島) néven szerepel. Továbbá Dél-Korea szerint egy 1770-es és egy 1808-as forrás arról ír, hogy „Ulleungdo és Usando »Usan országához« (Usanguk) tartozik, s Usando az a sziget, amelyet a japánok Matsushimának hívnak”.¹⁰ Azonban a japánok szerint az 1145-ös *Samguk-sagi* (三國史記, japánul *Sankokushiki*) csupán annyit tartalmaz, hogy Ulleungdo Sillához tartozik, Takeshimáról nem ír semmit. Továbbá a többi forrás azt írja, Usandón, tehát Takeshimán sok ember él, és bambuszok teremnek rajta, így ez a leírás Japán szerint nem felel meg a mai Takeshimán uralkodó viszonyoknak. Mindemellett arra is hivatkoznak, hogy egyes forrásokban Usando földrajzi helye nem a mai Takeshima helyén található.¹¹

Japán szerint 1618-ban a Tottori *hanon* (鳥取藩, daimyōbirtok) élő Murakawa család a *han* urán keresztül engedélyt kapott arra, hogy Ulleungdóra (az akkori japán elnevezésével Takeshimára) hajózzon, és innentől kezdve Ulleungdón halászati, földkitermelési tevékenységet végeztek. Ekkoriban a mai Takeshima szigetét kikötőként és fókavadászati helyként használták.¹² Dél-Korea szerint a

⁸ *Dokdo – Korea's Beautiful Island*, 4.

⁹ 竹島..., 5.

¹⁰ *The Truth of Dokdo*, 3.

¹¹ Uo., 4–5.

¹² 竹島..., 7.

japán sōgunátus által kiadott hajózási engedély nem feltétlenül olyan területre szólt, amely Japánhoz tartozott. Emellett azt is állítják, hogy egy 1667-es és egy 1887-es japán forrásban is az áll, Dokdo nem japán terület.¹³

A *sakoku* (鎖国), vagyis az elzárkózás időszakában kezdetben még nem korlátozták a behajózást sem Ulleungdóra, sem Takeshimára. 1692-ben a Murakawa család azt tapasztalta, hogy Ulleungdón koreaiak halásznak. 1693-ban a japánok ismét koreaiakkal találkoztak a szigeteken, s ekkor két koreait el is hurcoltak Japánba. A két koreai egyike An Yong-bok volt. Ezt követően a *bakufu* úgy döntött, hogy mivel Ulleungdo nem tartozik Japánhoz, megtiltja az oda való hajózást, ám a mai Takeshimára való behajózást nem tiltották meg.¹⁴ Dél-Korea úgy véli, hogy a tilalom kiadását megelőzően a *bakufu* megkérdezte a Tottori *han*t, van-e Ulleungdón kívül a környéken olyan sziget, mely a *han*hoz tartozik, mire a *han* válaszában azt közölte, hogy nincs, Dokdo sem tartozik hozzájuk. Továbbá, mivel Dokdót már akkor is egy Ulleungdóhoz tartozó szigetnek tekintették, az Ulleungdóra való hajózás tilalma Dokdót is magában foglalta.¹⁵

An Yong-bok 1696-ban második alkalommal is visszatért Japánba, ám Japán kiutasította, és visszaküldte Koreába. Koreában ezt követően kihallgatásnak vetették alá, az e kihallgatásról készült jegyzékre pedig napjainkban Korea mint a területvitában saját igazát alátámasztó bizonyítékra hivatkozik. An Yong-bok szerint 1693-ban a *bakufu* átadott neki egy iratot, melyben elismerik, hogy Ulleungdo és Takeshima is koreai felségterület, azonban a Tsushima *han* ura ezt az iratot elvette tőle. Japán szerint viszont ezt semmi nem támasztja alá, s mivel épp ebben az időben folytak tárgyalások a két ország közt a kérdéses területek hovatartozását illetően, nem is volt lehetséges, hogy egy ilyen iratot kiállítsanak Annak. Továbbá An Yong-bok azt állította, 1696-ban Ulleungdón japánokkal találkozott, ebben az időben azonban már tilos volt az Ulleungdóra való hajózás, így ez a japánok álláspontja szerint nem felel meg a valóságnak.¹⁶ Dél-Korea szerint az az érvelés, hogy An Yong-bok állításai azért hamisak, mert a koreai forrásokban leírtak nem egyeznek meg a japán forrásokban közölt állításokkal, nem állja meg a helyét. Állításuk szerint az An Yong-bok Japánba érkezéséről szóló egyik vizsgálati anyagban szerepel egy melléklet, mely Korea provinciáit sorolja fel, s ebben a japánok Ulleungdót és Dokdót is a Csoszon Királysághoz, annak egyik provinciájához sorolják.¹⁷

¹³ 竹島..., 8.

¹⁴ *The Truth of Dokdo*, 6–7.

¹⁵ 竹島..., 9.

¹⁶ *The truth of Dokdo*, 8–9.

¹⁷ 竹島..., 10.

1905-ben, a fókavadászat szabályozása céljából a japán kormány határozatot hozott arról, hogy a Liancourt-szigeteket („Riyankojima”, りやんこ島) Takeshima néven Shimane megye közigazgatása alá rendeli, ezáltal ismételt kinyilvánította fennhatóságát a szigetek felett.¹⁸ Korea arra hivatkozik, hogy ő már 1900-ban közigazgatási rendszerébe vette Ulleungdót és ezzel együtt Dokdót is, de Japán úgy véli, hogy mivel az 1900-as koreai rendeletben nem a Dokdo elnevezés, hanem az Ishiyama (石山) kifejezés szerepel, nem Takeshimát jelöli. Japán arra is hivatkozik, hogy 1900-at követően Korea nem gyakorolt semmi olyan tevékenységet, amivel kifejezte volna felségjogát a terület fölött.¹⁹ Dél-Korea álláspontja ezzel szemben a következő: Japán az 1950-es években arra hivatkozott, hogy 1905-ben azért nyilváníthatta ki felségjogát Dokdo felett, mert az *terra nullius*nak minősült, holott ez nem volt igaz. Dél-Korea úgy véli, Japán az orosz–japán háború megnyerése céljából, stratégiai okok miatt inkorporálta Dokdót, ami ellen Korea nem tiltakozhatott, nem gyakorolhatott olyan tevékenységet, mellyel kinyilvánította volna szuverenitását, hiszen ekkor már az ország szuverenitása sem volt teljes, éppen a japánok miatt.²⁰

A San Francisco-i békeszerződés (1951) tartalmazta azokat a területeket, melyekről Japánnak le kellett mondania a 2. világháborút követően. Japán szerint ebben a dokumentumban szerepelt ugyan, hogy Ulleungdo Koreához tartozik, de Takeshimát nem említik benne. Bár Korea indítványozta, hogy a szövegbe Dokdo is bekerüljön, de az Egyesült Államok ezt elutasította, mégpedig arra hivatkozva, hogy tudomásuk szerint a sziget nem tartozik Koreához, s 1905-től kezdve japán igazgatás alatt áll.²¹ Dél-Korea ezzel szemben más hivatalos dokumentumokra, 1951-ben készült japán térképekre, valamint a Kairói és a Potsdami Nyilatkozatra hivatkozik, melyek szerinte a koreaiak igazát támasztják alá.²²

A San Francisco-i békeszerződés megkötése után, még ugyanabban az évben, 1951-ben határozat született arról, hogy Takeshimát az Egyesült Államok tengeri hadgyakorlatok céljára használhatja. Erről 1952-ben újabb tárgyalások folytak, de a fókavadászat miatt 1953-ban törölték az USA által gyakorlatra használható területek listájáról. Mivel ez a tárgyalássorozat Japánnal folyt, Japán úgy tekinti, ez is bizonyíték arra, hogy Takeshima japán felségterületnek tekinthető.²³ Dél-Korea viszont úgy véli, hogy koreai tiltakozásra törölték a szigetet a hadgyakorlatra használható területek listájáról.²⁴

¹⁸ 竹島..., 11.

¹⁹ 竹島..., 12.

²⁰ *The Truth of Dokdo*, 12–13.

²¹ 竹島..., 13–14.

²² *The Truth of Dokdo*, 14–15.

²³ 竹島..., 15.

²⁴ *The Truth of Dokdo*, 16–17.

Dél-Korea 1952-ben meghatározta a félszigetet körbevevő vizeken az ún. Rhee Syngman-vonalat. Az ország szerint az ezen a vonalon belül eső területek, szigetek koreai felségterületek, így Dokdo is. Japán ezzel szemben úgy véli, hogy a Rhee Syngman-vonal létrehozása és a vonalon belül található területeken a koreai katonák állomásoztatása ellentétes a nemzetközi joggal, így Takeshimát is jogellenesen birtokolják, illetve használják a koreaiak.²⁵ Ezzel szemben Dél-Korea azt vallja, hogy mivel Japán sosem bírt felségjoggal Dokdo felett, ezért követelése nem állja meg a helyét.²⁶

Japán a Rhee Syngman-vonal létrejöttét követően többször is tiltakozott az ellen, hogy a koreaiak halászati tevékenységet folytatnak és katonákat állomásoztatnak Takeshimán, mivel azonban a vitát nem sikerült megoldani, 1954-ben javasolta, hogy a kérdés tisztázása végett a két ország forduljon a Nemzetközi Bírósághoz. Dél-Korea elutasította a javaslatot. 1962-ben és 2012-ben ismételtén javasolták Dél-Koreának a Nemzetközi Bírósághoz fordulást, de Dél-Korea ekkor sem egyezett ebbe bele.²⁷ Dél-Korea ezzel szemben azt sérelmezi, hogy míg Japán nem támogatta azt, hogy a Senkaku- (Diaoyu-) szigetek és a Kuril-szigetek kérdését a Nemzetközi Bíróság tárgyalja, Dokdo esetében mégis ezt szorgalmazza. Továbbá úgy vélik, mivel Dokdo történelmileg mindig is Koreához tartozott, a koreaiaknak nem kell bizonyítaniuk semmiféle bíróság előtt az igazukat.²⁸

ÖSSZEGZÉS

A fentiekből világosan látható, hogy a Takeshima–Dokdo-konfliktusban mind Japán, mind Dél-Korea igyekszik olyan érveket találni, melyekkel bizonyíthatja igazát. A több száz évvel ezelőtt született feljegyzések ellentmondásai, a történelmi tények különböző szempontokból történő megközelítése, a közös múlt fájdalmas momentumai különösen nehezé teszik a vita egyértelmű eldöntését. Mindemellett a sziklák stratégiai elhelyezkedése, gazdasági jelentősége érdekelte teszi mindkét vitázó felet abban, hogy továbbra is sajátjuknak tekintsék a szigeteket. Úgy tűnik, hogy a közeljövőben, ahogy a Távol-Keleten tapasztalható többi területvitának, a Takeshima–Dokdo-vitának sem tudnak egyelőre pontot tenni a végére. Mindazonáltal a környező fenyegetések (Kína befolyásának

²⁵ 竹島..., 16.

²⁶ *The Truth of Dokdo*, 18.

²⁷ 竹島..., 17.

²⁸ *The Truth of Dokdo*, 19.

növekedése, Észak-Korea ellenséges magatartása) miatt előnyös lenne a Japán és Dél-Korea közötti viszony mielőbbi javulása.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- CHOE, Jang-geun: The Dokdo/Takeshima Controversy between Korea and Japan – A Critique of the Ten Issues of Takeshima by the Ministry of Foreign Affairs of Japan. Written by Naito Seichu and Translated by Kwak Jin-o and Kim Hyeon-su. Recenzió, in *The Journal of Northeast Asian History*, Vol. 7, No. 2 (Winter 2010), 137–149.
- Dokdo – Korea's Beautiful Island*, Seoul, Ministry of Foreign Affairs.
- EMMERS, Ralf: Japan-Korea Relations and the Tokdo. Takeshima Dispute: The Interplay of Nationalism and National Resources, in *RSIS Working Paper*, No. 212, 10 November 2010, 1–21.
- FERN, Sean: Tokdo or Takeshima? The International Law of Territorial Acquisition in the Japan-Korea Island Dispute, in *Stanford Journal of East Asian Affairs*. Vol. 5, No. 1., Winter 2005, 78–89.
- KIM, Hong Nack: The U. S. and the Territorial Dispute on Dokdo/Takeshima between Japan and Korea, 1945–1954, in *International Journal of Korean Studies*, Fall 2009, 97–127.
- KIM, Kiran: Dokdo or Takeshima?, in *CJA Journal*, No. 2 (2014), 29–41.
- POLLMANN, M. Erika: The Politicization of the Liancourt Rocks Dispute and its Effect on the Japan-South Korea Relationship, in *Pacific Forum CSIS Issues & Insights*, Vol. 15, No. 10, Honolulu, Hawaii, 2015, 1–13.
- The Truth of Dokdo: Comments by the Northeast Asian History Foundation to „the 2008 Brochure on Dokdo” published by the Ministry of Foreign Affairs of Japan*, Seoul, Northeast Asian History Foundation, 2008.
- 竹島 なぜ日本の領土なのかハッキリわかる! 竹島問題10のポイント. パンフレット. 東京: 外務省アジア大洋州局北東アジア課, 2014.

RADIOAKTIVITÁS A CUNAMI ÁRNYÉKÁBAN

LUKÁCS ADÉL

A tanulmány célja bemutatni a 2011 márciusában történt atomkatasztrófa után felmerülő problémákat, melyek a japán lakosságot érintették. Az öt éve történt fukusimai baleset rövid és hosszú távú hatással bírt az egész országra.

A JAPÁNT SÚJTÓ HÁRMAS KATASZTRÓFA

2011. március 11-én Japánt egy, a Richter-skála szerinti 9.0-ás erősségű¹ földrengés rázta meg, epicentruma Szendaitól harminc kilométerre, a tenger mélyén volt található. A váratlan földrengés közel 14 méteres cunami hullámot indított el, amely az epicentrum közelsége miatt percek alatt elérte Japán partjait. Tóhoku térségében, ahol a legjelentősebb volt a földrengés, a lakosoknak idejük sem volt felkészülni a szökőárra. A földrengés és a cunami következtében a fukusimai erőműben először áramkimaradás következett be, majd az üzem-zavar eredményeként végbemenő folyamatok megállíthatatlanokká váltak, és három blokkban is teljes zónaolvadás² történt. Ez azt eredményezte, hogy több, a természetre és élő szervezetekre káros, radioaktív anyag jutott a levegőbe, a környező tengerekbe és a földbe. A reaktorok hűtését egyetlen lehetséges megoldásként tengervízzel végezték el, ami azonban csak tovább súlyosbította a helyzetet. Próbálták meggátolni, hogy a felhasznált, szennyezett víz visszakerüljön a természetbe, a hűtés során keletkezett vízgőz azonban növelte a levegő szennyezettségét: a káros, radioaktív anyagok a légáramlatokkal távolabbi területekre is eljutottak, majd eső formájában lecsapódtak. Továbbá a sós víz megrongálta az épen maradt szerkezeteket, ezzel lehetetlenné téve, hogy újra

¹ A Richter-skála < 2,0-es magnitúdótól ≥ 10,0-es magnitúdóig terjed.

² A reakcióból eredő szabályozatlan forróságtól a reaktor tartalma megolvad.